

DE UNIEKE BIJDRAGE VAN “DE WERKWISSEL” IN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

De Nederlandse economie groeit, maar toch neemt de werkgelegenheid niet genoeg toe om iedereen die kan of wil werken een betaalde baan te bieden.

Daar zijn vooral kwetsbare groepen de dupe van, zoals laaggeschoolden, langdurig werklozen, arbeidsgehandicapten en niet-westerse migranten.

Bijna net zoveel vacatures als werklozen dit meldt het CBS op basis van het 2de kwartaal 2019 over de arbeidsmarkt. Het aantal openstaande vacatures is gestegen naar 284 duizend. Het aantal werklozen is gedaald naar 305 duizend. Dit landelijk beeld zien wij ook terug op regionaal niveau. Binnen de regio Holland Rijnland waaronder Leiden valt zien wij dat de werkloosheid verder gedaald is. Eind juli 2019 (opgave UWV) Is het WW-percentage, dat wil zeggen het aantal WW-uitkeringen t.o.v. de beroepsbevolking 2,1%. Het landelijk gemiddelde is 2,6%.

Deze ontwikkeling op de arbeidsmarkt zorgt ervoor dat nagenoeg iedereen aan het werk kan.

Hoe is het beeld bij de bijstandsgerechtigden? Eind maart 2019 telde Nederland 430 duizend mensen met een bijstandsuitkering. In 1 jaar tijd is het aantal bijstandsontvangers met 25 duizend gedaald. Deze daling wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door jongeren tot 27 jaar. 45-plussers hebben het moeilijker. *

Landelijk betekent dit dat 5,2% van de beroepsbevolking een bijstandsuitkering heeft (bron CBS) In de regio Leiden en omgeving zitten 6000 mensen in de bijstand. In Leiden zijn dat 4300 mensen. Dat is 4.3% van de beroepsbevolking **

Het UWV en de Sociale Dienst zijn actief bezig met mensen met een WW -of bijstandsuitkering. Dit betekent dat deze groepen worden gestimuleerd om aan het werk te gaan.

Het uitgangspunt van de overheid bij de participatiewet is dat er voor iedereen plaats is op de arbeidsmarkt, mits met **goede** ondersteuning. Deze blijkt in de praktijk niet altijd haalbaar.

Het komt maar weinig voor dat mensen uit het “granieten bestand” van de bijstand een baan verwerven. De afstand tussen de kandidaat en het reguliere functieprofiel in een bedrijf is vaak te groot.

Er is heel veel nodig om die afstand te overbruggen. In veel gevallen lukt het niet om deze groep in beweging te krijgen. Gemeentelijke instanties waaronder het UWV en de Sociale Dienst zijn vaak niet toegerust om deze groep voor te bereiden op de arbeidsmarkt en de nodige **intensieve** ondersteuning te geven.

De kwetsbare groep

Juist nu de regio Leiden grote economische bloei doormaakt, moet er oog zijn voor de meer kwetsbare populatie, de onderkant van de arbeidsmarkt.

Het gaat om mensen voor wie deelnemen aan de samenleving en in het bijzonder aan de arbeidsmarkt niet vanzelfsprekend is.

Vanuit het UWV en de Sociale Dienst worden mensen met een uitkering als kwetsbaar beschouwd. Vanuit de arbeidsmarkt echter worden mensen met een niet passende opleiding als kwetsbaar beschouwd. Dit betekent dat er een groep mensen tussen wal en schip valt. Zij krijgen niet de juiste ondersteuning om (weer) aan het werk te gaan. Zij voelen wel de druk van de instanties die de uitkering willen beëindigen.

Deze groep bestaat uit 2 subgroepen: de groep personen die op basis van de Participatiewet gebruik maakt van een bijstandsuitkering en de groep die gebruik maakt van een uitkering voor (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid.

De laatste groep bestaat uit:

- Personen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische aandoening die alleen onder aangepaste omstandigheden kunnen werken
- Jonggehandicapten die nog kunnen werken

Als we de bijstand en de arbeidsongeschiktheid bij elkaar optellen, komen we op een realistische schatting van 15% van de beroepsbevolking in de regio die tot de kwetsbare groep behoort.

De complexiteit van arbeidsprocessen neemt toe en vergt een hoger niveau van competenties en 'soft skills'. Niet iedereen zal die competitiedruk aankunnen.

Mensen in de bijstand of die arbeidsongeschikt zijn, zijn zeker niet kansloos.

Het is zaak rekening te houden met een blijvend kwetsbare groep van mensen die noch het leervermogen noch het competentieniveau hebben om zich op een hoogproductieve werkvloer te handhaven.

Op dit moment is de acceptatie van dit 'fact of life' nogal gebrekkig. Het overheidsbeleid zet in op vergaande integratie van de kwetsbare groep in het reguliere werkproces. Dat beleid krijgt vorm in de Participatiewet.

De Participatiewet is in zijn uitvoering voor een groot deel afhankelijk van de goede wil van bedrijven (met een quotumregeling als stok achter de deur). Dit zijn bedrijven die breed in de samenleving willen staan en aandacht hebben voor diversiteit, inclusief mensen die begeleiding nodig hebben. Het leidt tot proefplaatsingen, tijdelijke aanstellingen, parttime-aanstellingen, stages. Die initiatieven brengen verbindingen tot stand tussen het bestand van werkzoekenden en de reguliere markt. Maar het komt maar heel weinig voor dat iemand uit het 'granieten bestand' een baan verwerft waarmee hij blijvend in zijn eigen levensonderhoud kan voorzien.

Recente rapporten maken het probleem nog eens extra duidelijk. Bij de plaatsing van een kwetsbare kandidaat is het uitgangspunt doorgaans dat hij ondersteuning moet krijgen om zich aan te passen aan de bedrijfsomgeving. Maar de afstand tussen een kandidaat en het reguliere functieprofiel in een bedrijf is vaak te groot. Er is heel veel voor nodig om die afstand te overbruggen. De plaatsing blijkt alleen effectief bij het omdraaien van het uitgangspunt: niet de kandidaat, maar het bedrijf moet zich aanpassen. Op wat bedrijven doen heeft De Werkwissel geen directe invloed.

We kunnen wel de eigen kracht van de kandidaat versterken waardoor de kans op deelname aan de maatschappij en/of de arbeidsmarkt wordt vergroot.

Stichting De Werkwissel

De Stichting heeft als doelstelling het verlenen van individuele begeleiding aan werkzoekenden uit Leiden en omgeving, die niet optimaal begeleid kunnen worden via de gebruikelijke begeleidingstrajecten (van UWV, Sociale Dienst, gemeente Leiden en werkgevers) en die zelf niet beschikken over middelen voor professionele coaching. Dit houdt in dat de stichting voornamelijk mensen begeleidt uit de kwetsbare groep. Binnen deze groep begeleiden wij o.a. mensen uit het "granieten bestand" van de bijstand. Dit zijn vaak mensen die maar moeilijk in beweging te krijgen zijn.

Ook mensen met een (tijdelijke)psychische of fysieke beperking, met materiële problemen en met meervoudige problematiek, en uit de Wajong melden zich bij De Werkwissel.

Hierbij moet gedacht worden aan burn-out klachten, depressie, ex-verslaafd, gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, dyslexie en aan werkzoekenden met een migratie achtergrond die moeilijk aan het werk komen. Dit houdt in dat er veelal ook sprake is van een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt.

Van uit diverse (gemeentelijke) instanties waaronder UWV, Sociale Dienst, sociaal wijkteams en Aemosa (die ondersteuning biedt aan hulpvragers vanaf 18 jaar met psychische, psychiatrische of verslavingsproblematiek), wordt De Werkwissel gevraagd om bij deze moeilijke groep haar expertise in te zetten. In een aantal gevallen hebben zij een (tijdelijke) uitkering en voelen zij de druk van de uitkerende instanties om aan de slag te gaan. De uitkering is net of net niet voldoende om rond te komen. In een enkel geval is er ook sprake van een schuld. Soms moeten er nog kosten worden gemaakt voor bijvoorbeeld een aanvullende opleiding of medische zorg.

Wij ervaren dat we te maken hebben met complexe situaties van klanten. Meer kwesties spelen tegelijk. Bijvoorbeeld: uitkering, psychisch of intellectueel beperkt, financiële problemen en moeite met het accepteren van de beperkingen. Ter voorbereiding op werk investeren we veel tijd en aandacht in de klant. Het begeleidingsproces wordt hierdoor langer en intensiever. Het vertrouwen dat ontstaat geeft ons de mogelijkheid om evt. belemmeringen op te sporen en weg te nemen; dan pas wordt duidelijk wat de mogelijkheden van iemand zijn. Het vinden van (betaald) werk is dan niet altijd meer de doelstelling. Het opdoen van werkervaring, het doen van vrijwilligerswerk, een zinvolle dagbesteding, het openen van nieuwe sociaal netwerken, het versterken van sociale vaardigheden en groei in zelfvertrouwen vormen dan ook een allereerste belangrijke focus in de begeleiding van veel van onze klanten.

Wat voegt De Werkwissel toe?

Voorzieningen op maat: Kwetsbare mensen hebben meer nog dan anderen, voorzieningen op maat nodig. Dit heeft te maken met de diversiteit van hun problematiek, maar ook met het sociale isolement waarin zij vaak verkeren. De meerwaarde van De Werkwissel is:

- Lage drempel, vrijwillige bijdrage
- Onpartijdig
- Meer tijd
- Meer aandacht
- Meer zorg
- Meer klantcontact
- Vertrouwen geven
- Vinden van verborgen talenten
- Benutten van kwaliteiten

We begeleiden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. We zetten onze professionele kennis en ervaring in om hen op koers te krijgen en weer toekomstperspectief te bieden. Ons enthousiasme en het geloof in de talenten en mogelijkheden van mensen maakt dat we dit werk met veel plezier doen.

Bronvermelding:

* Bureau Blaaauwberg 2018 in opdracht van Economie 071

** CBS en SZnet en BRP end 2018 arbeidsmarkt QuickScan